

Hyvät kaupunginsihteeripäivien osallistujat, hyvät kollegat

On suuri ilo kokoontua tänään kaupunginsihteerien yhdistyksen 81. opinto- ja neuvottelupäiville tänne Kuopioon. Kiitokset Kuopion kaupungille, joka on ottanut meidät lämpimästi ja vieraanvaraisesti vastaan!

Tänä vuonna on kuopiolaisena tunnetun Minna Canthin 175 vuotisjuhlavuosi. Minna Canth (1844-1897) oli paitsi merkittävä kirjailija myös yrittäjä, tasa-arvon puolestapuhuja, järjestöaktiivi ja mielipidevaikuttaja. ”Vapaus, tasa-arvo, rakkaus – toteutuvatko ne koskaan tässä matoisessa maailmassa?” Olisipa mielenkiintoista kuulla, mitä tämä sananvapauden pioneeri ajattelisi nykyisestä maailmanmenosta. Hänhän tarkasteli kriittisellä silmällä yhteiskuntaa ja halusi parantaa sitä.

Kaupunginsihteeripäivien antiin kuuluu, että pääsemme tutustumaan pintaa syvemmälle kulloiseenkin isäntäkaupunkiin ja ottamaan opiksi kuulemastamme ja kokemastamme.

On tunnettua, että menestyvät kaupunkialueet panostavat vetovoimansa kehittämiseen. Ihmiset haluavat asua viihtyisillä alueilla. Työpaikat seuraavat tänä päivänä yhä enemmän ihmisiä.

Kysyin matkalle lähtiessäni aluetutkijalta Timo Arolta siitä, miten hän asemoisi Kuopion tänä päivänä. Hän totesi, että Kuopion vetovoiman ja pitovoiman pelimerkit ovat kunnossa. Kuopio sijoittuu mittarilla kuin mittarilla keskitason paremmalle puolelle C21-kaupunkivertailussa. Kaupungin asema Itä-Suomen kasvukeskuksena on vahvistunut ja Itä-Suomen tuleva menestys on yhä enemmän sidottu Kuopion tulevaan menestymiseen alueiden välisessä kilpailussa. Kuopion lähtökohtaisena etuna on suunnitelmalliset ja pitkään jatkuneet panostukset hyvään elämään ja arkeen: hyvinvointi, terveys, laadukkaat asuin- ja elinympäristöt, turvallisuus, luonto ja vapaa-aika.

Kuopion vahvuudet liittyvät erityisesti

- tasaiseen ja hallittuun väestönlisäykseen,
- maltilliseen avoimen sektorin työpaikkojen lisäykseen,
- hyvään asuntodynamiikkaan,
- korkeaan koulutustasoon ja
- suureksi kaupungiksi alhaiseen työttömyysasteeseen.

Kuulemme tänään kaupunginjohtaja Jarmo Pirhosen ja johtaja Janne Hentusen puheenvuorot mahdollisesti siitä, miten Kuopiossa elämän laatua kohentavaa työtä jatketaan ehkä entistä voimallisemmin.

Julkisuudessa kaupunkien välinen kilpailu voimavaroista kilpistyy usein saavutettavuuden parantamiseen, liikenneinfraan ja aluekehitysrahojen jakamiseen.

Viime vuoden kaupunginsihteeripäivillä Vantaalla Ilkka Halava totesi, että kaupunkien paremmuus mitataan niiden kyvyssä luoda ihmisten keskinäistä vuorovaikutusta. Suomalainen kunta on itsessään jo sosiaalinen innovaatio, muttei ehkä vielä riittävä. Alusta-ajattelu ja erilaiset osallisuusuudistukset ovat käynnissä kaikkialla, nuoret haluavat entistä enemmän vaikutusvaltaa ja ääntään kuuluviin. Yhteiskunnallinen polarisaatio, kaupunkiköyhyys ja sen tuomat ilmiöt kuten segregatio ovat tuttua jo meillä Suomessakin, hyvinvointivaltiossa. Deliberatiiviselle demokratialle on tilaus polarisaatiokehityksen torjunnassa.

Tällä viikolla Financial Times kertoi (26.9.2019), että suurimmat kaupungit alkavat kutistua, kun niiden kaupunkikeskustat tyhjenevät. Kyse on megacityistä, kuten Pariisista, Lontoosta ja New Yorkista. Näistä globaaleista kaupungeista on tullut eriarvoisuuden symboleita.

Meillä Suomessa on onneksi vielä toisin. Kaupunkitutkijat neuvovat, että lähtömuuttoon kannattaa kiinnittää huomiota. Helsingin seutu kasvaa ennen kaikkea sen takia, että seudulta ei muuteta pois. Tulomuutto seudulle on suhteellisesti katsoen erittäin alhainen, vaikka toisin yleisesti ajatellaan. (Suomen Akatemian strategisen kaupunkitutkimuksen BEMINE- hankkeen tulos)

Millaisia haasteita ja ratkaisuja meidän kaupungeilla on edessään 2020-luvulla? Tästä meitä sparraa kaupunkitutkija Jenni Airaksinen Tampereen yliopistolta.

Kaupunginjohtamisjärjestelmistä tuli toive jäsenistöltä keskustella näillä päivillä. Valtuustokausi oli puolivälissä kesän alussa ja valtuustoseminaarit on sopivasti pidetty. Kuulemme Helsingin, Tampereen ja Lahden kokemuksia.

Kaupunginvaltuuston ja- hallituksen roolia on meillä Helsingissä haluttu vahvistaa ja saada vaalitulos näkymään. Pormestarimalli on tuonut meillä mukanaan poliittisen avustajakunnan ja yhteysjohtajat. Samanaikaisesti on toteutettu mittava toimialauudistus.

Kaupunkien johtaminen ja organisaatio elävät ajassa ja refleктоivat kunkin aikakauden painotuksia. Kun kymmenisen vuotta sitten Helsingin keskushallinnossa todettiin tarve maahanmuutto- ja kaupunkiturvallisuusasioiden koordinoinnille, niitä varten perustettiin omat osastot. Nyt valtuustokauden puolivälitarkastelussa on käynnistetty keskushallinnossa jälleen uuden osaston valmistelu. Sen tehtävinä on kaupungin strategisen muutoksen johtaminen, strategiatyön kehittäminen ja strategisen kyvykkyyden kasvattaminen. Se koordinoi kaupunkiyhteisiä strategisia hankkeita, kehittää hankeosaamista, tukee yksittäisten hankkeiden vastuutahoja ja huolehtii strategian toteutumisen erillisraportoinnista. Osasto myös koordinoi ja kehittää kaupungin edunvalvontaa ja kaupunkipolitiikkaa sekä edistää valtion ja kaupunkiseutujen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Uuden osaston ydintehtävä on siten huolehtia kaupungin strategian ja digitalisaation kehittämisestä. Tausta uuden osaston perustamiselle ovat muuttuvan maailman digitaaliset haasteet, jotka vaikuttavat voimakkaasti myös Helsinkiin. Kaupungilla on entistä enemmän tarve ymmärtää myös globaaleja muutosvoimia, kasvattaa strategista osaamistaan sekä keskeisten

hankkeiden johtamista ja läpivientiä. Helsingin kansainvälinen toiminta tarvitsee lisäksi läheisempää kytkeytymistä strategiseen kehittämiseen.

Näillä päivillä on tapana katsoa eteenpäin. Sote-uudistusta valmistellaan edelleen. Kuntalainsäädäntöön on odotettavissa tarkistuksia. Maankäyttö- ja rakennuslakiin kaavaillaan kokonaisuudistusta.

Maan hallituksen uusi ohjelma ja kuntaministerin linjaukset sen toimeenpanosta kiinnostavat ja puhuttavat meitä nyt erityisesti.

Helsingin Sanomien haastattelussa (22.8.2019) ministeri Paatero toivoi kuntaliitoksia ja kuntien määrän vähenemistä ja totesi, että tehtävien erilaistamista selvitetään. Kuntaliiton toimitusjohtaja Minna Karhunen pitää tätä järkevänä, koska kunnat ovat muutenkin erilaistuneet. Hänen mukaansa selvitys tehtävistä on tarpeen kahdesta syystä.” Ensinnäkin kuntatalous on heikossa tilanteessa. On mietittävä, miten asiakkaat ja kuntalaiset saavat palvelut tulevaisuudessa palvelurakenteella, johon meillä on varaa. Toinen syy on väestömuutos. Viidenneksessä kunnista ei viime vuonna syntynyt edes koululuokallista lapsia.”

Yhdistyksemme varapuheenjohtaja Arto Sulonen käy läpi hallitusohjelmaa tarkemmin läpi lainsäädännön ja kaupunkipolitiikan näkökulmasta.

Uuden hallituksen kaupunkipolitiikan linjauksia ei ole vielä julkistettu muilta osin kuin seutukaupunkien osalta. Niistä kuulemme lisää syyskuun lopulla Lahden kaupunkifoorumissa.

Huomenna meillä on perinteinen lakiklinikka, jossa johtava lakimies Riitta Myllymäki Kuntaliitosta ja hallitussihteeri Mirkka Saarela ympäristöministeriöstä johtavat meidät ajankohtaisiin uudistuksiin.

Yhdistyksen sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoituksena on perehdyttää kaupunkien, kaupunkien yhteisten järjestöjen ja näihin verrattavien yhteenliittymien palveluksessa olevia kaupunginsihteereitä ja muita vastaavissa hallinnon tehtävissä toimivia alansa kehittämiseen sekä olla yhdyssiteenä kunnallishallinnon alalla toimivien kesken.

Jo Minna Canth tiesi, että ilman hyvää koulutusta on vaikea edetä elämässä, minkä vuoksi hän oli mukana edistämässä suomenkielistä koulutusta ja mahdollisuutta käydä kouluja. Työmarkkinat jakaantuvat tulevaisuudessa yhä enemmän kahtia – haluttuihin osaajiin ja automaation vapauttamaan työvoimaan. Tänä päivänä meidän kaikkien on hyvä olla hereillä, parantaa osaamistamme ja jatkuvasti kouluttautua. Vuorovaikutukseen ja monitahoisessa ja –mutkaisessa työympäristössä työskentely edellyttää niihin liittyviä taitoja. Pidetään huolta yhdessä, että olemme jatkossakin näitä haluttuja osaajia kaupunkien hallinnossa.

Hyvät ystävät näillä ajatuksilla haluan avata meidän opinto- ja neuvottelupäivämme ja toivottaa teidät tervetulleiksi!

Anja Vallittu
Suomen kaupunginsihteerien yhdistyksen puheenjohtaja